

JOKER

1 Titel

Titel: Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs

In opvolging van het advies van de Raad van State, wordt een rapport opgesteld bij de derde principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering.

2 Samenvatting

Het decreet neemt twee maatregelen, die voor jongeren implicaties hebben op het gebied van recht op en toegang tot het hoger onderwijs in Vlaanderen. Daarbij zijn er voor hen geen negatieve effecten.

1. Het toelatingsexamen Arts en het toelatingsexamen Tandarts

Met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt het toelatingsexamen arts-tandarts aangepast, waarbij overgestapt wordt van het bestaande systeem van numerus clausus naar een systeem van numerus fixus (waarbij via een vergelijkend examen het aantal geselecteerden bij voorbaat wordt bepaald). Voorafgaandelijk is een uitvoerig debat en onderzoek gevoerd over de noodzaak en mogelijkheid van een aanpassing van dit toelatingsexamen. Daarbij bleef de basisdoelstelling van het toelatingsexamen arts-tandarts behouden, namelijk: het selecteren van de beste studenten in functie van de bekwaamheid om de opleiding tot een goed einde te brengen. Eén van de conclusies was evenwel dat de bestaande numerus clausus niet langer volstaat. Met het voorliggende ontwerp van decreet worden dan ook in het artikel dat de bijzondere toelatingsvoorwaarden voor het

studiegebied Geneeskunde en Tandheelkunde (artikel II.187 van de Codex Hoger Onderwijs) regelt, alle noodzakelijke bepalingen opgenomen om dit systeem van numerus fixus te implementeren.

2. Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Verplichte, niet-bindende proeven in het hoger onderwijs zijn belangrijke elementen in het traject van een goede studieoriëntering. Via deze verplichte, niet-bindende proeven per opleiding of cluster van opleidingen, moeten de instellingen de kennis en vaardigheden van inkomende studenten kunnen inschatten en eventuele tekorten en remedieerbare hiaten beter kunnen opvangen. Deze toetsen hebben een specifiek karakter en verwijzen naar de beginvoorwaarden of naar bepaalde beginvoorwaarden die eigen zijn aan een opleiding of een groep opleidingen en die van studiekezers kunnen worden verwacht na het succesvol beëindigen van welbepaalde studierichtingen in het secundair onderwijs. Via de niet-bindende toelatingsproeven leren studiekezers de eigen positie kennen ten opzichte van het verwachtingspatroon van de opleidingen en eventueel de prestaties van de andere geïnteresseerde studiekezers voor deze opleidingen. De proeven geven informatie en ondersteunen de studiekezer in de reflectie over de voorgenomen keuze en de mogelijke remediëring. De niet-bindende toelatingsproeven zijn instellingsneutraal. De student legt de niet-bindende toelatingsproef voor een bepaalde opleiding af onafhankelijk van de hogeschool of universiteit waar hij zich wenst in te schrijven. Met een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef kan de student zich inschrijven voor de opleiding aan de instelling van zijn keuze.

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt de eerste inschrijving van een student voor bepaalde opleidingen dan ook afhankelijk gemaakt van een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef en wordt aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven een remediëringstraject op te leggen aan een student op basis van de resultaten van de proef. Er wordt tevens voorzien dat er in uitzonderlijke gevallen op gemotiveerde wijze afwijkingen worden voorzien op de verplichting tot deelname aan de proef. Het voorontwerp van decreet voorziet dat de Vlaamse Regering, na raadpleging van de VLUHR, de opleidingen vastlegt waarvan de inschrijving afhankelijk wordt gesteld van de deelname aan een niet-bindende toelatingsproef.

3 Probleembeschrijving

1. Het toelatingsexamen Arts en het toelatingsexamen Tandarts

In 2014 werd een begeleidingscommissie opgericht met de taak om de inhoud en kwaliteit van het toelatingsexamen tot de opleidingen van arts en tandarts te onderzoeken. In de lijn van de eerste evaluatie van 2008 (Witboek Toelatingsexamen arts en tandarts) wordt concreet voorgesteld door deze experten (adviesnota van 3 september 2015) om het toelatingsexamen, dat nu als een numerus clausus is opgevat, om te vormen tot een vergelijkende selectieproef of numerus fixus, een vergelijkend examen waarbij het aantal geselecteerden bij voorbaat wordt bepaald. De begeleidingscommissie erkent de hoge

moeilijkheidsgraad van het huidige toelatingsexamen en stelt voor om dit te vereenvoudigen. Het gevolg zou ook zijn dat het examen niet langer voldoende differentiërend zou werken.

Het behoud van de absolute cesuur zou op termijn leiden tot een hoger aantal geslaagden, indien geen bijkomende maatregelen worden genomen om een overaanbod in de toekomst te voorkomen.

2. Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Uit evaluaties in het verleden van de flexibilisering en de studievoortgangsbewaking is gebleken dat er zich problemen stellen op het vlak van de time to graduation en de drop-out van studenten in het hoger onderwijs.

Om aan dit probleem te verhelpen moeten onder meer acties ondernomen worden om de kwaliteit van de instroom te verbeteren en op deze manier het studierendement van studenten te verhogen en de drop out terug te dringen. Verplichte, niet-bindende proeven in het hoger onderwijs zijn belangrijke elementen in het traject van een goede studieoriëntering. Via de niet-bindende toelatingsproeven leren studiekeuzers de eigen positie kennen ten opzichte van het verwachtingspatroon van de opleidingen en kunnen instellingen van bij aanvang studenten reeds gerichter begeleiden en remediëren waar noodzakelijk blijkt.

4 Beleidsdoelstellingen

1. Het toelatingsexamen Arts en het toelatingsexamen Tandarts

De minister verzocht de Vlaamse Onderwijsraad om een advies (d.d. 8 maart 2016) over de aanbeveling van de begeleidingscommissie. De VLOR is van mening dat de overgang van een numerus fixus het toelatingsexamen transparanter zal maken. Hij vroeg wel om een aantal randvoorwaarden te respecteren waarmee de aangepaste regelgeving ook rekening houdt. Er werd verder ook onderzocht hoe gevolg kan gegeven worden aan deze aanbevelingen van de begeleidingscommissie.

In de beleidsbrief 2016-2017 wordt hierover dan ook het volgende gesteld (p.21).

“Ik vertaal de voorstellen van de begeleidingscommissie en het advies van de VLOR naar een concrete hervorming van het toelatingsexamen arts-tandarts. Hierover ga ik ook in overleg met mijn collega van de Franse gemeenschap en de bevoegde federale minister van Volksgezondheid. Ik maak werk van een decreet zodat de nieuwe formule kan starten in 2018.

Het toelatingsexamen van 2017 behoudt nog één jaar zijn huidige vorm.”

Met het voorliggende voorontwerp van decreet werd dan ook deze beslissing uitgewerkt.

2. Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Zowel in het regeerakkoord, de beleidsnota Onderwijs als in de beleidsbrieven Onderwijs, wordt het engagement genomen in te zetten op een betere studiekeuzebegeleiding. Een van de concrete elementen die bij de versterking van het studiekeuzeproces naar het hoger onderwijs wordt voorzien, is de invoering van verplichte, niet bindende toelatingsproeven bij

de aanvang van het hoger onderwijs. In de beleidsnota Onderwijs wordt hierover het volgende vermeld (p 34):

Via een goede aanvangsdiagnostiek bij de start in het hoger onderwijs en verplichte, niet-bindende toelatingsproeven per opleiding of cluster van opleidingen, moeten de instellingen de kennis en vaardigheden van inkomende studenten kunnen inschatten en eventuele tekorten en remedieerbare hiaten beter opvangen waarbij een juiste oriëntering voorop staat. Omwille van de complexiteit van de ontwikkeling van valide toelatingsproeven start ik eerst met een toelatingsproef voor de geïntegreerde lerarenopleidingen kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs. Op basis van deze ervaringen kunnen ook voor de andere richtingen in het hoger onderwijs toelatingsproeven worden ontwikkeld. Ik reken voor de uitwerking van de toelatingsproeven en de gefaseerde implementatie maximaal op de universiteiten en de hogescholen om zo te komen tot een gezamenlijke en gedragen aanpak.

In uitvoering van deze beslissing wordt met het voorliggende voorontwerp van decreet de eerste inschrijving van een student voor bepaalde opleidingen decretaal afhankelijk gemaakt van een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef en wordt aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven een remediëringstraject op te leggen aan een student op basis van de resultaten van de proef.

5 Opties

Nuloptie: verderzetten van bestaande toestand

Uit de probleemstelling blijkt dat het geen optie is om deze twee thema's niet op te nemen. Dit is in de twee gevallen in het nadeel van de studenten.

Het is bovendien een duidelijke beleidsdoelstelling om maatregelen te nemen.

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – Gekozen optie

1. Het toelatingsexamen Arts en het toelatingsexamen Tandarts

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt het principe van het toelatingsexamen an sich niet aangepast, maar wordt enkel de vorm van het examen gewijzigd van een numerus clausus naar een numerus fixus systeem. Het bestaande toelatingsexamen was reeds decretaal verankerd en diende vanuit de vastgestelde probleemstelling decretaal te worden aangepast naar de vorm.

2. Verplichte niet-bindende toelatingsproeven

Er werd geopteerd voor een verplichte, niet bindende toelatingsproef gekoppeld aan een eerste inschrijving in een bepaalde bacheloropleiding. Hiertoe is een decretale verankering noodzakelijk. Het verplichtend karakter is noodzakelijk om dit oriënteringsproces te kunnen veralgemenen voor alle studenten. In het geval dat dit vrijblijvend blijft, nemen studenten onvoldoende deel aan de testen die de instellingen nu reeds sporadisch voorzien en wordt in het kader van de studievoortgangsbewaking en de studiebegeleiding nog te weinig rekening gehouden met de resultaten behaald op de reeds georganiseerde toetsen. Het is ook de bedoeling dat op termijn voor alle hoger onderwijs opleidingen een geschikte toelatingsproef wordt ontworpen.

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Rekening houdende met het legaliteitsbeginsel in onderwijs zijn er wat het toelatingsexamen arts en tandarts betreft geen andere opties beschikbaar dan een aanpassing van de bestaande decreetgeving.

Ook voor de verplichte, maar niet bindende toelatingsproeven is vanuit het legaliteitsbeginsel een decreetsaanpassing noodzakelijk, gezien de deelname een verplichtend karakter in het kader van de toelating tot de opleiding moet hebben.

6 Analyse van de effecten

6.1 Doelgroepen

Doelgroepen

In deze Joker wordt in het bijzonder gefocust op de doelgroep studenten wat beide thema's betreft.

6.2. Nuloptie

Effectbeschrijving

Er wordt niet gekozen voor de nuloptie, omdat voor beide thema's de negatieve effecten voor de jongeren dan in stand worden gehouden.

6.3. Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – Gekozen optie

Effectbeschrijving

---

1. Toelatingsexamen arts en tandarts

De toegang tot de bacheloropleidingen geneeskunde en tandarts blijft op dezelfde manier zoals in het verleden afhankelijk van het slagen voor een toelatingsexamen (dus een toets van de bekwaamheid van de kandidaat) naast het bezit van een diploma secundair onderwijs. Het is onbelangrijk of het een numerus clausus betreft of een numerus fixus. Een numerus fixus legt enkel een maximum op voor de opleiding en bepaalt niet wie maximaal toegang heeft tot het uitoefenen van de geneeskunde in Vlaanderen.

Het systeem behoudt ook het recht van elke student om meerdere malen deel te nemen aan beide examens. Het ticket dat verworven is blijft ook geldig in de toekomst. Voorwaarde blijft ook dat de student bij aanvang van het academiejaar moet beschikken over een diploma secundair onderwijs, zo niet komt hij niet in aanmerking voor gunstige selectie.

De overgang van een numerus fixus moet het toelatingsexamen wel transparanter maken.

De basisdoelstelling van het toelatingsexamen arts–tandarts blijft behouden, namelijk: het selecteren van de beste studenten in functie van de bekwaamheid om de opleiding tot een goed einde te brengen. De achterliggende doelstelling van het toelatingsexamen arts en tandarts zowel in zijn huidige vorm als in de vorm van een numerus fixus, is vanzelfsprekend om in de lijn te liggen van de federaal bepaalde contingeringscijfers. In die zin werd deze factor bij de vastlegging van de decretale quota ook in rekening gebracht. Het aantal studenten dat derhalve zal kunnen starten zal ook in de lijn liggen van het huidig aantal geslaagden, dat reeds geruime tijd in lijn ligt met de contingeringscijfers.

Een aanpassing van het numerus clausus systeem in opvolging van diverse adviezen bleek maatschappelijk en technisch wel noodzakelijk, maar heeft geen nadelige effecten op de jongeren die opteren voor deze opleidingen, gezien vanuit hun hoofde de bestaande feitelijke situatie behouden blijft.

Wel wordt vermeden dat naar de toekomst toe de moeilijkheidsgraad te hoog werd, waardoor een aantal ook geschikte studenten uit de boot zouden vallen gezien het differentiërend vermogen van het examen in voorkomend geval afneemt.

2. De verplichte niet-bindende toelatingsproeven

Ook de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven hebben geen nadelig effect op de feitelijke situatie van jongeren die in het hoger onderwijs een opleiding starten. De deelname is verplicht, maar het resultaat heeft geen impact op de al dan niet toelating van een persoon tot een bepaalde opleiding. Het recht op een inschrijving en de vrije keuze van een persoon die voldoet aan de algemene toelatingsvoorwaarde met name een diploma secundair onderwijs blijft overeind.

De verplichting moet wel de reeds bestaande studiekeuzebegeleiding bij aanvang van een opleiding georganiseerd vanuit de diverse faculteiten en departementen van overheidswege ondersteunen en een structurele onderbouw geven, zodat elke student hiervan kan genieten en er een meer gezamenlijke aanpak komt.

Het bestaande keuze- en oriënteringsproces wordt hierdoor gefaciliteerd en versterkt. Op termijn moet dit tot een beter oriënteringsproces leiden en tot een meer kwalitatieve instroom, tot een meer gerichtere en efficiëntere studiebegeleiding en studievoortgangsbewaking en tot een kortere time to graduation en minder drop-out. Meer studenten zullen een opleiding volgen waar hun talenten en capaciteiten liggen en zullen uiteindelijk ook een diploma in het hoger onderwijs behalen.

3. Optie 3 – Nieuwe beleidsmaatregel(en)

Effectbeschrijving

Er zijn maar twee opties: nuloptie of de regelgeving aanpassen. Andere opties zijn er niet.

7 Vergelijking van de opties

De vergelijking die kan gemaakt worden, is enkel tussen de nuloptie en de gekozen optie 2 van aanpassing van de regelgeving. De balans is duidelijk in het voordeel van de gekozen optie, omdat er voordelen bijkomen voor de studenten. Verder zijn er aan de gekozen opties geen negatieve effecten te noteren. In de twee gevallen bevinden studenten zich in een ongunstige situatie, die naar de toekomst toe verholpen wordt.

8 Uitvoering

De probleemstelling in de betrokken punten wordt aangepakt door een gewijzigde regelgeving in de Codex Hoger Onderwijs. De aangepaste decreetsteksten wat het toelatingsexamen arts en tandarts betreft worden reeds vanaf de tweede principiële goedkeuring gecommuniceerd via de overheid naar de toekomstige kandidaten toe. De verplichte, niet bindende toelatingsproeven werden in samenwerking met VLIR en VLHORA ontwikkeld en daar wordt uitvoerig over gecommuniceerd via de VLIR en VLHORA naar studenten en secundaire scholen toe. Momenteel loopt er reeds een pilootproject wat de lerarenopleidingen en de opleiding tot burgerlijk ingenieur betreft.

9 Administratieve lasten

1. Wat het toelatingsexamen arts en tandarts betreft zijn er geen bijkomende verplichtingen te noteren voor de betrokken onderwijsinstellingen. Zoals in het verleden blijft het toelatingsexamen centraal georganiseerd door de overheid en gebeurt de validering en kwaliteitsbewaking via een examencommissie bestaande uit experts vanuit de instellingen. Het toelatingsexamen wordt opgesplitst waardoor er twee examens in juli plaats hebben, maar anderzijds wordt het slechts eenmaal per jaar georganiseerd.

2. De ontwikkeling van de verplichte niet-bindende toelatingsproeven werd toevertrouwd aan de VLIR en de VLHORA. De bijkomende lasten worden in hoofdzaak dus gedragen op niveau van de VLIR en VLHORA die hiervoor over projectgelden beschikken. Momenteel reeds voorzien de hogeronderwijsinstellingen vanuit de interne kwaliteitsbewaking vrijblijvend over oriënteringstools die ze ter beschikking van studenten stellen. Voor zover het gaat om bijkomende taken binnen bepaalde opleidingen/instellingen zijn deze essentieel binnen een kwaliteitsvolle onderwijsorganisatie en kunnen dus niet als onnodig worden beschouwd. Studenten hebben recht op een goed oriënteringsbeleid en studiebegeleidingsbeleid.

10 Handhaving

1. Toelatingsexamen arts en tandarts

Zoals in het verleden wordt het toelatingsexamen jaarlijks via de examencommissie die instaat voor de kwaliteitsbewaking gemonitord en worden de resultaten wetenschappelijk onderzocht en opgevolgd, om zo nodig bijgestuurd te worden. Om het vergelijkend examen naar de toekomst toe een aangepaste invulling te geven is reeds een werkgroep met experts ter voorbereiding van het nieuwe examen opgestart.

2. Verplichte niet bindende toelatingsproeven

Momenteel is reeds gestart met een project wat de lerarenopleiding betreft en de STEM-opleidingen. Het beleid wordt gemonitord vanuit de overheid in samenwerking met de VLIR en VLHORA wat de effecten betreft op het studierendement, de time to graduation en drop-out van de studenten en eventueel bijgestuurd. De resultaten van de toetsen worden gekoppeld aan de databank secundair en hoger onderwijs zodat de studieloopbaan van een student kan worden opgevolgd. Uiteraard gebeurt dit op geanonimiseerde wijze.

11 Evaluatie

1. Wat het toelatingsexamen arts en tandarts betreft worden via de examencommissie de resultaten opgevolgd, gemonitord en wetenschappelijk onderzocht.
2. De verplichte niet bindende toelatingsproeven en de verdere introductie in de verschillende opleidingen wordt via de VLIR en VLHORA in samenwerking met de overheid opgevolgd, gemonitord en wetenschappelijk onderzocht.

12 Consultatie

I. Er is voorafgaand uitbereid met de diverse betrokken actoren overlegd. Structureel is er een interne consultatie tussen departement, agentschappen en kabinet bij de start van het decreet. Informeel werd er ook afgetoetst met VLIR en VLHORA.

De voorstellen voor wijzigingen worden onderworpen aan een uitvoeringstoets bij de agentschappen (AHOVOKS) en bijgestuurd door het departement.

II. De externe consultatie bestaat uit de adviezen van de strategische adviesorganen (SERV en VLOR.). Er is ook het politiek bijsturen tijdens het besluitvormingsproces vanuit de verschillende leden van de Vlaamse Regering.

De reactie op de adviezen van SERV, VLOR, zijn steeds opgenomen in een aangepaste memorie van toelichting bij het decreet.

13 Contactinformatie

Karla Van Lint
Afdeling hoger onderwijs en Volwassenenonderwijs
Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming
Koning Albert II laan 15
1210 Brussel